

Saksframlegg

Saksbehandlar: Eli Nes Killingrød, Fylkesrådmannen

Sak nr.: 15/259-8

Økonomiplan 2016-19**Fylkesrådmannen rår hovudutvalet til å gje slik tilråding:****Hovudutvalet rår fylkesutvalet til å gje slik tilråding:****Fylkesutvalet rår fylkestinget til å gjere slikt vedtak:**

1. Sogn og Fjordane fylkeskommune sin økonomiplan 2016-19 vert vedteken slik den går fram av fylkesrådmannen si saksframstilling. Dette gjev følgjande sektorrammer:

Økonomiske rammer	B-2016	B-2017	B-2018	B-2019
Fellesinntekter/-utgifter - netto	-2 133,9	-2 143,8	-2 114,5	-2 071,3
Sektorrammer				
Forvaltning	145,1	137,9	136,9	126,6
Opplæring	830,0	800,3	773,4	749,4
Tannhelsetenesta	81,1	78,6	73,1	73,1
Plan og næring	95,6	109,1	103,0	102,6
Kultur	64,0	61,3	61,3	61,3
Samferdsle	918,0	956,6	966,9	958,4
Sum sektorrammer	2 133,9	2 143,8	2 114,5	2 071,3

Desse rammene vert lagt til grunn for det vidare budsjett- og økonomiplanarbeidet.

2. Økonomiplan 2016-19 har form av eit endringsdokument i høve gjeldande budsjett 2015/økonomiplan 2016 (17-18). Det inneber at berre endringar i høve nemnde budsjett/økonomiplan er kommenterte.
3. Tilrådde tiltak og tilpassingar må om naudsynt utgreiast og konkretiserast som ein del av arbeidet med budsjett 2016.
4. Utgreiingar med seinare ferdigstillingsdato skal handsamast som ein del av budsjett/økonomiplanprosessen som vert gjennomført i 2016.
5. Avsette fondsmidlar (overført driftsresultat) innan tannhelse vert reservert omstillingskostnader ved omlegging til ny struktur på sektoren.

Vedlegg:

1. Ferdigstilte utgreiingar
2. Kontrollutvalet sitt innspel til økonomiplanprosessen, jf KU-sak 59/14.
3. Hovudutvala sine saksprotokollar frå møta 13. mai 2015.
4. Uttale frå Utdanningsforbundet

Andre dokument som ikkje ligg ved:

Arbeidsdokument 1/15-4/15.

SAKSFRAMSTILLING

---

0 INNLEIING

0.1 Bakgrunn for saka

I føreordet til budsjett 2015/økonomiplan 2016 (17-18), som vart vedteken i FT-sak 50/14, heiter det mellom anna:

«Økonomiplanen gjev rammer for budsjettåret 2016. For åra 2017 og 2018 er økonomiplanen saldert teknisk i form av ikkje konkretiserte innsparingskrav. Økonomiplanvedtak for åra 2017-18 vert handsama av fylkestinget i juni 2015.»

Gjennom denne saka fremjar fylkesrådmannen si tilråding til rammer for åra 2016-19. Tilrådinga baserer seg på:

- tidlegare politisk avklarte tilnærmingar presenterte gjennom arbeidsdokumenta 1/15-4/15
- hovudutvala sine tilrådingar til prioriteringar innan eigne sektorar.

I tillegg tilrår fylkesrådmannen å:

- vidareføre nokre mellombelse innsparingstiltak som vart sett i verk gjennom budsjett 2015 for å få salderingsmessig balanse for åra 2015/16.
- skissere nokre innsparingskrav/forventningar mot vidare utgreiingar.

Hovudutvala sine tilrådingar til prioriteringar er basert på det utgreiingsmaterialet som vart lagt fram som ein del av arbeidsdokument 4/15, og gjennom hovudutvalssakene som vart handsama 13. mai 2015. Utgreiingsmaterialet og hovudutvala sine saksprotokollar følgjer denne saka som vedlegg.

0.2 Rammer for økonomiplanen – eit endringsdokument

Finansutvalet har vedteke at økonomiplanen skal utformast som eit endringsdokument i høve gjeldande budsjett 2015/økonomiplan 2016 (17-18). Det inneber at det berre er endringar i høve gjeldande budsjett/økonomiplan som vert kommenterte.

Økonomiplanvedtaket no i juni har som føremål å vere retningsgjevande for arbeidet med budsjett 2016/neste økonomiplan.

Fylkesrådmannen legg gjennom vedtaket opp til at denne saksframstillinga får status som økonomiplan 2016-19. Det betyr at det ikkje vert utforma eit eige plandokument. Den tekstlege omtalen av økonomiplan 2016-19 – utover dette saksførelegget - vert lagt fram for politisk handsaming som ein del av budsjett 2016/økonomiplan 2016-19 i desember 2015.

0.3 Oppbygginga av den vidare saksframstillinga

Saksframstillinga består av følgjande hovuddelar:

1. Vurderingar før saldering
2. Salderingsstrategiar
3. Salderingstiltak
4. Saldering utan ekstra tapskompensasjon
5. Vidare utgreiingar

I punkt 1 gjer fylkesrådmannen nokre vurderingar som ikkje er direkte knytt til iverksetjing av salderingstiltak. Her vil mellom anna konsekvensjusteringar som følgje av tilrådde endringar i tertialrapport 1/15 og endringar som følgje av kommuneproposisjonen bli omtalte.

I punkt 2 viser fylkesrådmannen kva salderingsstrategiar som er nytta for å få samsvar mellom det nye inntektsnivået og tilhøyrande sektorrammer. Desse strategiane er nærare grunngjevne i arbeidsdokument 3/15.

I punkt 3 presenterer fylkesrådmannen aktuelle salderingstiltak. På sektornivå følgjer tilrådinga hovudutvala sine prioriteringar på eigne sektorar. Når det gjeld fordelinga mellom sektorane og framlegg til ev. vidareføring av mellombelse tiltak og framtidige innsparingskrav, har vi ikkje hatt tilsvarende prioriteringar å byggje på.

I punkt 4 gjer fylkesrådmannen greie for kva ekstra utfordringar fylkeskommunen vil få for å saldere budsjettet/økonomiplanen dersom den statlege tapskompensasjonen ikkje vert trappa opp som føresett.

I punkt 5 viser fylkesrådmannen kva utgreiingstiltak som ikkje er ferdigstilte, og kva nye utgreiingar som bør setjast i gang. Dette punktet er uttømmende i høve innspela frå hovudutvala 13. mai 2015.

1 VURDERINGAR FØR SALDERING

	2016	2017	2018	2019
Ubalanse etter a.dok 3	-8,1	140,7	157,8	225,2
Vurderingar i saksframlegg til økonomiplan:				
Olden - Innvik: Reversering av tilrådd løysing i a-dok 3/15 - endra netto kapitalutgifter	1,0	0,9	1,9	2,4
Olden - Innvik: Vedteken løysing - endra netto kapitalutgifter	0,1	1,0	2,2	1,1
<u>Verknader av fylkesrådmannen si tilråding i T1/15:</u>				
Lisens e-handel (fylkeskommunal del)	0,2	0,2	0,2	0,2
Personalforsikringar	0,4	0,4	0,4	0,4
Utdanningsprogramma (vår 2016 - forsering)	-1,5	4,0	4,0	4,0
Opplæring i bedrift - auka ramme	2,0	2,0	2,0	2,0
VISMA-flyt	1,3	0,4		
Kulturell spaserstokk	1,0	1,0	1,0	1,0
Utbytte F1-holding	-29,5			
Avsett utbytte til bufferfond	29,5			
<u>Kommuneproposisjonen</u>				
Auka frie inntekter	-9,6	-9,6	-9,6	-9,6
Auka inntekter til å ta att vedlikehaldsetterslep på fylkesvegar	-14,4	-14,4	-14,4	-14,4
Avsett til vedlikehaldsetterslep på fylkesvegar	14,4	14,4	14,4	14,4
<u>Teknisk "reversering" av alt vedtekne innsparingstiltak</u>				
Bokbåten	1,3	1,3	1,3	1,3
Musea	2,0	3,0	3,0	3,0
Sognebåten	4,8	4,8	4,8	4,8
Adm stillingar i sentraladministrasjonen	4,0	7,0	7,0	7,0
Kortsiktige tiltak		24,0	23,8	25,0
Ubalanse før salderingstiltak	-1,2	181,1	199,7	267,7

Tabellen over tek utgangspunkt i salderingsutfordringa som vart presentert i arbeidsdokument 3/15. Grunngjevinga for denne ubalansen går fram av arbeidsdokument 1/15 - 3/15.

1.1 Endringer i investeringsbudsjettet

Olden – Innvik

I FT-sak 6/15 vedtok fylkestinget rammene for siste parsell på Olden – Innvik; Uгла – Skarstein. Det vedtekne prosjektet er ikkje endeleg kostnadsrekna, men det ligg monaleg høgare enn kostnadsoverslaget i arbeidsdokument 3/15. Fylkesrådmannen har førebels gjort ein grov kalkyle på prosjektet, og oppjustert kapitalutgiftene i samsvar med denne kalkylen. Kapitalutgiftene vert endeleg tilpassa når kostnadsoverslaget for prosjektet er klårt.

1.2 Verknader av tertialrapport 1/15

I tertialrapport 1/15, som går parallelt med denne saka, har fylkesrådmannen tilrådd endringer som vil påverke rammene for seinare år. Desse er lagt inn i tabellen over. For nærare grunngjeving av endringane vert det vist til tertialrapporten. Tala vil ev. bli justerte i samsvar med endeleg vedtak i høve tertialrapporten.

1.3 Kommuneproposisjonen

12. mai kom framlegg til kommuneproposisjon 2016. Denne skisserer det økonomiske opplegget kommunesektoren bør legge til grunn i sitt arbeid med budsjett 2016.

I kommuneproposisjonen for 2015 vart det signalisert at departementet ville kome attende med ny samferdslenøkkel i kommuneproposisjonen for 2016. Departementet erkjenner no at dei ikkje har noko betre nøkkel å legge fram, men seier dei kjem attende til dette i kommuneproposisjonen for 2017. Det betyr i praksis at kostnadsnøkklane, slik dei vart vedtekne i samband med nytt inntekts-system i 2015, står fast.

Kommuneproposisjonen legg opp til at det vert innført ei ferjeavløysingsordning for fylkesvegar som samsvarar med ordninga på riksvegane. Dette inneber at ved ferjeavløysingsprosjekt vil den aktuelle fylkeskommunen få refundert ferjetilskotet i inn til 30 år etter avvikling av ferja.

Når det gjeld ferjeavløysing for riksvegprosjekt som vart overført til fylkeskommunane som ein del av forvaltningsreforma i 2010, vil det bli refundert etter den ordninga som var gjeldande på vedtakstidspunktet. Det medfører at vi får refundert midlar i 15 år for Bremanger II og Dalsfjord-sambandet. Vi føreset at innretninga på refusjonen vert gjort på ein slik måte at vi kjem nøytralt ut i høve våre budsjettføresetnader.

Regjeringa legg vidare opp til at fylkeskommunane får 500 mill. kr i vekst i frie inntekter. 200 mill. kr av denne veksten er grunngjeven i behovet for vidare opprusting av fylkesvegane. 300 mill. kr vert fordelt etter kriteria i inntektssystemet, og vi får her omlag 3,2%. For fylkesvegvedlikehaldet vert registrert etterslep lagt til grunn, og her får vi ei utteljing på 7,2% av samla løyving.

Dette gjev oss følgjande inntekter:

«Vår del» frie inntekter (300 mill. kr) 3,2%	9,6 mill. kr
«Vår del» frie midlar veg (200 mill. kr) 7,2 %	14,4 mill. kr
<u>Samla</u>	<u>24,0 mill. kr</u>

Midlane er lagt inn i tabellen over. Vi legg opp til at samferdsla får tilført midlane som er grunngjevne i behovet for vidare opprusting av fylkesvegane.

Vi har ikkje lagt opp til å budsjettere med realvekst for seinare år i planperioden. Dette har samanheng med forventa nedgangen i elevtalet i høve landsnivået, og forventa nedgang i rammetilskotet som følgje av dette.

1.4 Teknisk «reversering» av alt vedtekne innsparingstiltak

Til slutt i tabellen over har fylkesrådmannen gjort ei teknisk reversering av alt vedtekne innsparingstiltak. Dette er gjort for at vi skal få ei samla oversikt over dei innsparingstiltaka som er sette i verk på sektornivå for å få samsvar mellom nye inntektsføresetnader og driftsnivået i organisasjonen. Tiltaka som vert vidareførte er lagt inn att på den respektive sektor i punkt 3.5 «Tiltak på sektornivå».

2 SALDERINGSSTRATEGI

Fylkeskommunen sitt budsjett har i stor grad ei ungdomsinretning. Det vil seia at ein stor del av dei fylkeskommunale løyvingane er retta inn mot aktivitet/tiltak mot ungdomar. Trass i at ungdom er ei prioritert gruppe, vil det såleis vere vanskeleg å føreta innsparingar utan at dette på ein eller annan måte også rammar tiltak/aktivitet innretta mot denne målgruppa.

I arbeidsdokument 3/15 slutta finansutvalet seg til salderingsstrategiane (3 punkt) under for å få balanse i den samla fylkeskommunale økonomien. Fylkesrådmannen har lagt dette til grunn for tilrådingane i denne økonomiplanen.

Påverknadsarbeid; Arbeidet med å få auka den statlege tapskompensasjonen i inntektssystemet må ha fokus fram mot statsbudsjettet for 2016 mv. Ein auka tapskompensasjon vil gje tilsvarande reduksjon i innsparingskravet vårt.

Redusere kapitalutgiftene; Reduksjon i kapitalutgiftene vil redusere behovet for å sette i verk innsparingstiltak på sektornivå.

Tiltak på sektornivå (all fylkeskommunal drift) – utgreiingsmandata; Hovudtyngda av innsparingskravet må likevel innfriast innafor den fylkeskommunale drifta. Eventuell utteljing på dei to andre strategiane vil redusere dette behovet.

Slik fylkesrådmannen ser det har vi (i tillegg) to hovudgrep for å møte eventuelt resterande salderingsutfordring det enkelte budsjettår:

Bruk av fondsmidlar; Oppsparte fondsmidlar kan brukast for å ta delar av salderingsutfordringa. Dette er midlar av «eingongskarakter», dvs. at ei slik tilnærming avgrensar seg til den kapitalen som står disponibelt.

Kortsiktige tiltak på sektornivå; I den grad vi ikkje får til økonomisk balanse det enkelte år, må vi nytte kortsiktige tilpassingar der vi har høve til å styre aktiviteten. Det vil framleis vere vegsektoren som er det mest aktuelle området for slik tilpassing. Det har samanheng med at vi kjøper tenester og i stor grad kan bestemme nivået på dette kjøpet det enkelte år. I tillegg har vi fått ein del ekstramidlar frå staten til å følgje opp tunnelforskrifta og til å ta att vedlikehaldsetterslep på vegnettet. Dette gjer at den samla aktiviteten på vegsektoren ikkje går ned i høve tidlegare år.

3 SALDERINGSTILTAK

I dette punktet presenterer fylkesrådmannen ei tilråding til saldering av økonomiplan 2016-19. Skissa er bygd opp i tråd med salderingsstrategiane presentert i arbeidsdokument 3/15 og punktet over.

	2016	2017	2018	2019
Ubalanse før salderingstiltak	-1,2	181,1	199,7	267,7
Fellesinntekter og - utgifter	-22,5	-45,0	-67,5	-100,7
Auka tapskompensasjon	-22,5	-45,0	-67,5	-90,0
Reduserte kapitalutgifter- sanering av lånegjeld (150 mill. kr)				-10,7
Ubalanse før sektortiltak	-23,7	136,1	132,2	167,0

3.1 Auka tapskompensasjon

Salderingsskissa i dette punktet føreset at den statlege tapskompensasjonen vert trappa opp slik at vår fylkeskommune får nye 22,5 mill. kr kvart år - akkumulert til 90 mill. kr/år frå 2019. Alternativ tilpassing om tapskompensasjonen ikkje vert auka er omtala i punkt 4. under.

3.2 Reduserte kapitalutgifter – sanering av lånegjeld

Vi føreset at dagens budsjetteringsmetode for kapitalutgifter gjev rom for ei gjeldssanering i storleiksorden 150 mill. kr fram til utgangen av 2019. Bakgrunn for dette er at budsjetteringsmetoden vil ha i seg ein buffer i form av at rentenivået på kort sikt er høgare enn faktisk nivå (vi nyttar gjennomsnittsrente for heile planperioden). Det er gjort greie for denne tilnærminga i budsjettet for 2015. Det er vidare føresett at unytta midlar skal nyttast til gjeldssanering.

Fylkesrådmannen tilrår at vi held på denne budsjetteringsmetoden i planperioden – om renta held seg på dagens nivå, og at vi nyttar ubrukne midlar til å redusere lånegjelda.

Ei gjeldssanering på 150 mill. kr vil medføre ein årleg reduksjon i kapitalutgiftsnivået på 10,7 mill. kr. Innsparinga er lagt inn frå 2019.

Fylkesrådmannen har tidlegare teke til ordet for å få ned lånegjelda. I den grad vi realiserer verdiar som kan nyttast til gjeldssanering, bør kapitalutgiftene reduserast. Presset på sektornivået vil då gå tilsvarande ned. Fylkesrådmannen vil arbeide vidare med denne strategien fram mot vedtak av budsjett 2016/økonomiplan 2016-19 i desember 2015.

3.3 Tiltak på sektornivå

I budsjett 2015/økonomiplan 2016 (17-18) vart det lagt opp at sektorane skulle gjennomføre utgreiingar tilsvarande tildelte utgreiingsrammer. Samla utgreiingsramme var sett til 287 mill. kr, fordelt som vist i tabellen under. Hovudutvala fekk høve til å spele inn kva utgreiingar som skulle gjennomførast på eigen sektor. Våren 2015 har dette arbeidet hatt prioritet i administrasjonen, og 6. mai vart det rapportert på 40 av samla 57 politisk tinga utgreiingar. Dei ferdige utgreiingane vurderer eit økonomisk potensiale på omlag 180 mill. kr.

Fylkesrådmannen har gjennom arbeidet med salderingsskissa førebels funne rom for å skjerme nokre av sektorane, og ikkje utnytte utgreiingsrammene fullt ut. Tabellen under viser kor store innsparingar vi no legg på den enkelte sektor, sett i høve til den utgreiingsramma som låg på sektoren. Tabellen viser også at det er opplæring og samferdsle som har størst potensiale for ytterlegare reduksjonar – om dette vert naudsynt, jf. punkt 4. under.

	Utgreiingsramme	Tilrådd nedjustering no	Ikkje nytta
Forvaltning	30,0	30,0	-
Opplæring	88,0	55,7	32,3
Tannhelse	11,0	11,0	-
Plan og næring	11,0	7,5	3,5
Kultur	17,0	7,8	9,2
Samferdsle	130,0	55,3	74,7
SUM	287,0	167,3	119,7

I tabellen under har fylkesrådmannen lista opp dei tiltak han meiner vi må gå vidare med på sektornivå med sikte på å skape økonomisk balanse i drifta. I kolumna til venstre i tabellen er det lagt inn referanse til utgreiingane som er gjennomførte. Utgreiingane følgjer saka som vedlegg 3.

Fylkesrådmannen har her følgd opp hovudutvala sine prioriteringar på egne sektorar. Det vert ikkje lagt opp til å kommentere desse tiltaka nærare i denne saka.

		2016	2017	2018	2019
Ref.	Ubalanse før sektortiltak	-23,7	136,1	132,2	167,0
	Forvaltning	-4,5	-18,7	-18,7	-30,0
	Vidareføring av kortsiktige innsparingstiltak		-10,5	-10,5	-11,5
	Personsamanfall – råda for eldre/funksjonshemma		-0,1	-0,1	-0,1
	Stillingar i sentraladministrasjonen	-4,0	-7,0	-7,0	-7,0
	Stilling på kulturminnevern (s-administrasjonen)		-0,7	-0,7	-0,7
	0,5 stilling på Næringsavdelinga				-0,4
	Innsparing i tråd med KU-sak 59/14	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4
	Innsparingskrav mot ikkje ferdige utgreingar				-9,9
	Opplæring	-12,2	-29,7	-30,5	-55,7
	Vidareføring av kortsiktige innsparingstiltak		-5,4	-5,3	-5,4
# 2	Oppfølgingstenesta	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
# 1	Arbeidslivskontakt	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
# 5	Økonomiske rammer for drift av vg. skule	-8,2	-18,1	-18,1	-18,1
# 15	Gratis læremiddel/PC-ordn	-1,2	-2,5	-3,5	-3,5
# 21	Karriere rettleiing	-0,6	-1,1	-1,1	-1,1
# 4	Lærarressurs - open skule	-0,3	-0,7	-0,7	-0,7
	Innsparingskrav mot ikkje ferdige utgreingar				-25,0
	Tannhelse		-5,5	-11,0	-11,0
# 22	Strukturendring mv		-5,5	-11,0	-11,0
	Plan og næring	-2,4	-7,5	-7,5	-7,5
# 51	Folkehelse		-3,1	-3,1	-3,1
# 34	Reisemålsselskapa	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
#25/ #60	Plan- og utviklingsarbeid	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
# 59	Utviklingsmidlar klima	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
#32	Oppfølging satsingar	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
	0,5 stilling NA (s-adm.), 0,4 mill.kr, jf. forvaltn.				
	Innsparingskrav mot ikkje ferdige utgreingar		-2,0	-2,0	-2,0
	Kultur	-5,0	-7,8	-7,8	-7,8
# 50	Nedlegging av bokbåten	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
# 47	Museum - 1, -2 og -3 mill.kr/år frå 2017	-2,0	-3,0	-3,0	-3,0
# 50	Bibliotek		-0,3	-0,5	-0,5
# 47	Kulturminnevern, aktivitet		-0,7	-0,7	-0,7
	Kulturminnevern, adm.stilling 0,7 mill., jf. forvaltn				
# 47	Museum	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3
# 50	Kunstformidling	-1,3	-1,3	-1,0	-1,0
# 49	Kunstproduksjon	-0,2	-1,0	-1,0	-1,0
	Samferdsle	-4,8	-49,8	-39,3	-49,3
	Kortsiktig tiltak		-45,0		
# 39	Sognebåten	-4,8	-4,8	-4,8	-4,8
# 46	Vinterstenging av vegar			-3,0	-3,0
# 43	Terminalar og venterom			-0,2	-0,2
# 44	FTU-tiltak			-2,2	-2,2
# 40	Ungdomstilbod			-2,3	-2,3
# 38	Bilruter			-9,4	-14,1
# 39	Kollektiv båt			-4,5	-6,7
# 41	Ferjesamband			-4,0	-6,0
	Innsparingskrav mot ikkje ferdige utgreingar			-8,9	-16,0
	Salderingsbalanse etter tiltak på sektornivå	-52,5	17,1	17,4	-0,2

Forvaltning

På forvaltning tilrår fylkesrådmannen at dei mellombelse innsparingstiltaka, som vart sett i verk for å få balanse i 2015 og 2016, vert vidareførte på permanent basis. Desse tiltaka er nærare omtala i budsjett 2015/økonomiplan 2016 (17-18). Dette vil gje varige innsparingar på i storleiksorden 11,6 mill. kr årleg, inkludert tiltaket med å ha personsamanfall mellom rådet for funksjonshemma og eldrerådet. I tillegg er det sett i verk innsparingstiltak på samla 7 mill. kr på stillingar i

sentraladministrasjonen. Gjennom hovudutvalssakene er det vidare prioritert å ta ut administrative stillingar på kultur og næring tilsvarande 1,1 mill. kr årleg. Fylkesrådmannen tilrår vidare at den politisk fastsette utgreiingsramma på 30 mill. kr årleg på forvaltning vert oppretthalden. Dette inneber at innsparingskravet mot ikkje ferdige utgreiingstiltak vert på omlag 10 mill. kr. Tiltak i denne storleiksorden må takast ut gjennom omorganiseringar, effektiviseringar og reduksjon i den samla sentraladministrative aktiviteten.

Opplæring

På opplæringssektoren tilrår fylkesrådmannen at dei mellombelse innsparingstiltaka, som vart sette i verk for å få balanse i 2015 og 2016, vert vidareførte på permanent basis. Desse tiltaka er nærare omtala i budsjett 2015/økonomiplan 2016 (17-18). Vidare tilrår fylkesrådmannen at hovudutvalet si prioritering for iverksetjing av tiltak på sektoren, vert lagt til grunn. Sektoren har ein del ikkje ferdigstilte utgreiingar, mellom anna tilbods- og skulestruktur og drift av fagskulen. Fylkesrådmannen har førebels lagt inn eit innsparingskrav på 25 mill. kr i høve desse utgreiingane.

Tannhelse

På tannhelsesektoren er fase 1 av utgreiinga om struktur gjennomført. Her er det kartlagt kriterium og prinsipp som skal leggst til grunn i arbeidet med å utgreie ein betre og meir effektiv struktur. Fylkesrådmannen legg desse prinsippa/kriteria til grunn for det vidare arbeidet, og føreset at den nye strukturen vil gje ei innsparing i storleiksorden 11 mill. kr. Omstillingskostnader som følgje av ny struktur er føresett dekkja gjennom oppsparte fondsmidlar på sektoren (tidlegare sektoroverskot overført gjennom resultatoverføringsordninga).

Plan og næring

På sektoren plan og næring er det lagt opp til å følgje hovudutvalet sine prioriteringar. I tillegg meiner fylkesrådmannen at det bør leggst eit innsparingskrav på i storleiksorden 2 mill. kr. Dette må takast ved å ta ned aktivitet som vert finansiert av fylkeskommunale driftsmidlar. Ei slik tilpassing vil krevje ein gjennomgang av sektoren med sikte på å nytte KMD-midlane mest mogleg rasjonelt og effektivt, og gjennom dette frigjere fylkeskommunale ressursar.

Kultur

Fylkesrådmannen har gjennom denne saka følggt opp hovudutvalet for kultur si tilråding, og førebels lagt opp til eit nedtak av sektorrammene på 8,5 mill. kr. 0,7 mill. kr av dette nedtaket er knytt til ei sentraladministrativ stilling på kulturminnevern. Innsparinga i høve denne stillinga kjem såleis til uttrykk på forvaltning i tabellen over. I dette ligg at fylkesrådmannen har gitt ei viss prioritet til denne sektoren i sin samla økonomiplan.

Samferdsle

På samferdslesektoren har fylkesrådmannen følggt hovudutvalet sine prioriteringar, men tilrår i tillegg at det vert lagt inn eit kortsiktig innsparingskrav på 45 mill. kr i 2017. Dette er førebels ikkje fordelt på dei ulike utgreiingane, men vert gjort som ein del av det vidare budsjettarbeidet. Det som ikkje kan takast ut på kort sikt på kollektivtransporten i 2017, må takast ut ved å redusere vegvedlikehaldet tilsvarande. Reduksjonar i kollektivtransporten må takast gradvis, med full effekt i 2019. Vegvedlikehaldet må ev. nyttast som saldering i den grad effekten av dei tilrådde langsiktige tiltaka ikkje kan takast fullt ut innan denne tidshorisonten.

3.4 Bruk av fond

Fylkeskommunen har følgjande fondsmidlar til fri disposisjon:

Bufferfondet; I budsjett 2015 vedtok fylkestinget at tilgjengeleg overskotskapital på bufferfondet, 61,6 mill. kr i 2015, skulle reserverast i høve framtidige driftsutfordringar i samband med iverksetjing av langsiktige innsparingstiltak.

Fylkesrådmannen føreset vidare at rekneskapoverskotet frå 2014 + overskotet frå tertialrapport 1/15 vert kanalisert mot bufferfondet og same føremål.

I tillegg har fondet ein grunnkapital på 70 mill. kr. Denne er i utgangspunktet tenkt som ein buffer i høve svingingar i dei lokale inntektene. Det kan bli naudsynt å nytte deler av denne kapitalen på kort sikt for å få balanse i dei årlege budsjetta, men fylkesrådmannen innstiller i utgangspunktet på at dette ikkje vert gjort.

Omstillingsfondet; Gjennom budsjett 2015 er det lagt opp til at den auka tapskompensasjonen i 2015 og 2016 skal tilførast omstillingsfond. I tillegg står det att 1 mill. kr på omstillingsfondet som vart oppretta i 2009. Justert for nokre mindre budsjettpostar i 2015 og 2016, vil det stå ein samla kapital på dette fondet på 22,9 mill. kr ved utgangen av 2015 og 39,0 mill. kr ved utgangen av 2016.

Andre fond; Det ligg i tillegg nokre mindre fond som er tiltenkt spesifikke føremål, men som fylkestinget kan omdisponere om dette vert naudsynt. Dette kjem fylkesrådmannen attende til om det vert aktuelt.

Fond	Beløp
Bufferfondet, inkl. rekneskapoverskot 2014 og T1/15	140,7
Bufferfondet, grunnkapital	70,0
Omstillingsfondet pr. 2015	22,9
Avsetting til omstillingsfond 2016	16,1
Disponibel fondskapital	249,7

I tillegg legg fylkesrådmannen opp til å gjere ei fondsavsetting på netto 18 mill. kr. Slik fylkesrådmannen vurderer det vil iverksetjing av så store årlege innsparingstiltak som føresett i denne saka, føre til omstillingskostnader og forskyving av tidspunkt for full effekt av enkelte tiltak. Det er difor avgjerande at vi har fondsmidlar som gjer at vi kan møte desse utfordringane og evner å gjere opp dei årlege rekneskapane i balanse. Den viktigaste grunngevinga for å bygge ein slik buffer ligg likevel i den uvissa som er knytt til om vi får auka statleg tapskompensasjon. Om denne ikkje kjem, vil vi stå overfor enormt store salderingsutfordringar, og fondsmidlane vil vere naudsynte for å få balanse i økonomien på kort sikt. Dette vert nærare omtala i punkt 4.

4 SALDERING UTAN EKSTRA TAPSKOMPENSASJON

I tilrådd salderingsskisse i punkt 3 har fylkesrådmannen føresett at vi får auka den statlege tapskompensasjonen med nye 22,5 mill. kr kvart år til 90 mill.kr årleg frå 2019. Om vi ikkje får gjennomslag for dette, vil vi måtte redusere driftsnivået med ytterlegare 90 mill. kr årleg i høve presentert skisse. Dette vil i størst grad måtte ramme sektorane samferdsle og opplæring. Det har samanheng med at vi alt har teke ut store delar av potensialet på dei mindre sektorane. Skal vi få til ytterlegare nedskjeringar i storleiksorden 90 mill. kr årleg, vil heile struktur på dei to store sektorane måtte stå for fall.

Om vi ikkje får auka tapskompensasjonen som føresett, vil vi måtte dekke inn 225 mill. kr meir i planperioden 2016-19 enn skissa i punkt 3 legg til grunn. Det er ikkje realistisk å tru at vi kan ta ut meir frå drifta på kort sikt enn det som alt er lagt inn i salderingsskissa. For å oppnå balanse i driftsrekneskapen på kort sikt vil det difor bli naudsynt å nytte oppsparte fondsmidlar for å dekke opp for ev. manglande opptrapping av tapskompensasjonen.

5 FRÅSEGNER/INNSPEL

Dei fylkeshovudtillitsvalde fekk frist til 20. mai med å kome med fråsegn/innspel til utgreiingane som vart lagt fram 6. mai (og presenterte på politikardagen 13. mai). Ved utsending av denne

saka har vi motteke ein uttale frå Utdanningsforbundet. Uttalen følgjer som vedlegg til saka. Elles har vi ikkje motteke fråsegner/innspele utover det som vart lagt fram som ein del av utgreiingane 6. mai.

Alle innspel som kjem inn etter utsending av økonomiplansaka vert gjort tilgjengelege på OneNote og elles lagt ut på heimesida vår i tilknytning til økonomiplansaka.

6 VIDARE UTGREIINGAR

I arbeidsdokument 4/15 gav fylkesrådmannen ein status på følgjande ikkje ferdigstilte utgreiingar:

Vidaregåande opplæring:

• Rådgjeving ut over avtalefesta nivå (#7)	15.03.2016
• Oppfølging kostnads-krevjande tiltak i handlingsprogrammet (#9)	15.03.2016
• Leiingsressurs utover avtalefesta nivå (#10)	15.03.2016
• Sommarskule (#11)	15.03.2016
• Rekruttering og kompetanseutvikling ped. personale (#12)	15.03.2016
• Omstillings- og seniortiltak for pedagogisk personale (#13)	15.03.2016
• Miljøkoordinatorressurs ved vidaregåande skulane (#14)	15.03.2016
• Stimuleringstiltak i fag- og yrkesopplæringa (#17)	15.03.2016
• E-pedagogressurs ved dei vidaregåande skulane (#58)	15.03.2016

Tannhelse

• Vurdering av klinikkstruktur basert på vedtekne grunnprinsipp (#22)	01.10.2015

Samferdsle

• Ny driftsstandard på fylkesvegnettet (#45)	01.10.2015

Sektorovergripande utgreiingar

• Folkehelsearbeidet (#51)	01.10.2015
• IKT-tenestene (#53)	01.10.2015
• Løn- og rekneskapstenestene (#54)	01.10.2015
• Driftsteknikar- og vaktmeistartenestene (#55)	15.03.2016
• Reinhaldartenestene (#56)	15.03.2016
• Sentraladministrasjonen; roller og storleik (#57)	15.03.2016

I tillegg legg fylkesrådmannen opp til å imøtekomme følgjande vedtak frå hovudutvala 13. mai:

Hovudutval for opplæring:

- «Utvalet ber om at ein eventuell oppstart av utgreiing om innsparingspotensiale i skule og tilbudsstruktur vert førelagt utvalet i eiga sak.»
- «Hovudutvalet for opplæring gjev følgjande vurderingar av dei ikkje ferdigstilte utgreiingane/uttgreiingsområda: Med bakgrunn i innspel ønskjer utvalet å skjerme miljøkoordinator ved dei vidaregåande skulane. Dei andre punkta vert utgreidd som planlagt.»
- «Hovudutvalet for opplæring ber om at det vert utgreidd ein modell med større ansvar til den ein-skilde skulen, mellom anna knytt til personale og økonomi. Dette må vurderast i samheng med utgreiinga om sentraladministrasjonen, roller og storleik.»

Hovudutval for samferdsle:

- «Hovudutval for samferdsle ber administrasjonen utvide oppdraget med å vurdere effektar for trafikktryggleik for drift av fylkesveggar til også å omfatte heim for ein 100-lapp og tilskot til kommunalt trafikktryggingsarbeid.»
- «Hovudutval for samferdsle ber fylkeskommunen om å gå i dialog med Buskerud og Oppland fylkeskommune, for å sjå om ein kan finne løysingar for å unngå vinterstenging.»